

11 mei 2010 dinsdag

Eerst zijn er de vogels dan komen de ratten het riool uit;
De stakingen van de huisvuilophalers in Amsterdam en Utrecht veroorzaken nu al overlast, maar het kan erger

BYLINE: Arjen Schreuder

SECTION: NEDERLAND

LENGTH: 951 woorden

SAMENVATTING

Hopen huisvuil op straat kunnen een gevaar voor de volksgezondheid opleveren.

Gemeenten zijn verplicht om het vuil op te halen voordat ongedierte opduikt.

VOLLEDIGE TEKST:

Een exact moment waarop de staking van de huisvuilophalers in Amsterdam en Utrecht daadwerkelijk een gevaar voor de volksgezondheid gaat vormen, is lastig te bepalen. Dat hangt volgens deskundigen af van de hoeveelheid afval op straat. Van de periode dat het buiten ligt. Van de temperatuur. En van de grootte van de toch al aanwezige populaties plaagdieren, en de conditie waarin deze bevinden. „Maar er is zeker een relatie tussen afval en ongedierte”, zegt directeur Nico Vonk van het Kenniscentrum Dierplagen in Wageningen. „Waar mensen voedsel achterlaten, duikt ongedierte op. Het zijn cultuurvolgers.”

De keten van gebeurtenissen ziet er als volgt uit. Zet lang genoeg veel afval op straat en er komen meeuwen, kraaien en kauwen op af. Zij trekken de afvalzakken los en verspreiden het afval door grote delen van de stad. Vervolgens zien bruine ratten hun kans schoon. Die leven doorgaans in riolen maar komen graag naar boven om rottend voedsel op te halen. „Voedsel op straat is lekkerder dan wanneer het door het riool heen is gespoeld”, legt Vonk uit. Ook huismuizen doen er zich graag aan tegoed.

Door al dat voedsel verbetert de conditie van de knaagdieren en wordt hun voortplanting bespoedigd. „Als een vrouwtjesrat in een goede conditie verkeert, heeft dat invloed op de worpgrootte”, zegt Bastiaan Meerburg, onderzoeker ziekte en plagen aan Wageningen Universiteit. „Een rat kan in een jaar zestien nakomelingen krijgen.” Het is nu nog tamelijk koud en dat is maar goed ook. Want als de temperatuur de twintig graden Celsius bereikt bij zonnig weer, dan planten ook de vliegen rondom het huisvuil zich razendsnel voort. „Een vlieg legt honderden eitjes in één keer. Dat is een kwestie van dagen. Het gaat gigantisch snel”, zegt Nico Vonk.

Het ongedierte kan vervolgens infectieziekten overbrengen. Vliegen landen tijdens een lunch in de tuin op voedsel en brengen daarbij salmonella of campylobacter over. Deze bacteriën zijn goed voor flinke diarree en hevige buikkrampen. Ratten en muizen kunnen een andere bacterie overdragen, leptospira, die de ziekte van Weil tot gevolg kan hebben. Meerburg: „De bacterie bevindt zich in de urinewegen van ratten. Die hebben daar geen last van. Mensen wel." De ziekte wordt daarom ook wel rattenziekte genoemd en wordt gekenmerkt door griepachtige verschijnselen. In ernstige gevallen kan de ziekte leiden tot verstoringen van de lever- en nierfunctie of hersenvliesontsteking. Wanneer er geen tijdige behandeling volgt kan het zelfs fataal zijn.

Als voorbeeld noemt de onderzoeker een politieman die enkele jaren geleden in Friesland overleed aan de gevolgen van een besmetting met leptospira, na het geven van eerste hulp bij een ongeval op het water.

Gemeenten zijn in Nederland verantwoordelijk voor het ophalen van afval. In geval van een staking is er echter geen sprake van het verwaarlozen van deze taak, stelt een woordvoerder van het ministerie van VROM. „Gemeenten willen de stakingen voorkomen door naar de rechter te stappen. De rechter heeft de stakingen niet verboden. Als de volksgezondheid in gevaar komt, kunnen de gemeenten weer naar de rechter."

Ook hebben gemeenten de plicht om alles in het werk te stellen vóóordat moet worden overgegaan tot het bestrijden van ongedierte. Niet alle gemeenten zijn zich van deze „zorgplicht" bewust, zegt Nico Vonk. „Er zijn bijvoorbeeld nog steeds arrogante gemeenten die vinden dat burgers van ongedierte geen melding moeten maken, maar beter zelf een verdelgingsbedrijf kunnen bellen." Mochten de stakingen onverhoopt lang aanhouden, dan zijn gemeenten volgens Vonk verplicht om hoe dan ook het huisvuil op te halen, om te voorkomen dat ongedierte opduikt. „Ja, bijvoorbeeld door uitzendkrachten in te huren of zoiets."

In Utrecht is de gemeente van de opruimplicht doordrongen. Zodra volgens de GGD Utrecht sprake is van een gevaar voor de volksgezondheid, zal de gemeente „calamiteitsteams" inzetten om het afval weg te halen. Die situatie is nog lang niet bereikt, laat de GGD Utrecht weten. „Er is geen gevaar voor de volksgezondheid en wij verwachten ook niet dat die zal optreden." Wat er moet gebeuren om wel te spreken van een gevaarlijke situatie, weet de woordvoerder niet. „Dat moeten we per geval beoordelen."

Intussen kan ook zonder gevaar voor infectieziekten de overlast van plaagdieren groot zijn. Zo gaan er volgens de deskundigen regelmatig veestallen in vlammen op zonder dat de toedracht daarvan kan worden opgehelderd. Dat kan heel goed het werk van ratten zijn die aan elektriciteitsdraden hebben geknaagd. „Zo is menige stal afgebrand", zegt Nico Vonk.

Een vlieg legt honderden eitjes in één keer. Dat gaat gigantisch snel

Nico Vonk

Staking door tot 19 mei

De medewerkers van de gemeentelijke reinigingsdiensten in Amsterdam en Utrecht leggen het werk een week langer neer, tot volgende week woensdag. Zo meldden de vakbonden Abvakabo FNV, CNV Publieke Zaak en CMHF gisteren.

De vakbonden en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) praten vanavond verder over de nieuwe cao.

Tot die tijd kun je het beste het afval binnenhouden, in goed afgesloten in zakken, vindt Nico Vonk, directeur van het Kenniscentrum Dierplagen. Daarnaast is het zaak het huisvuil zo koel mogelijk te bewaren, liefst ook nog in tonnen.

Amsterdam spreekt haar inwoners streng toe: „Produceer zo min mogelijk afval, zet uw volle vuilniszakken niet buiten, u kunt hiervoor een boete krijgen." Utrecht „vraagt bewoners vriendelijk om de eigen stoep en directe omgeving zo veel mogelijk zelf schoon te houden".

LOAD-DATE: May 10, 2010

LANGUAGE: DUTCH; NEDERLANDS

PUBLICATION-TYPE: Krant

JOURNAL-CODE: nrc.next

Copyright 2010 PCM Uitgevers B.V.
All Rights Reserved